NEWS
PEOPLE
WORLDS
IDEAS
CARE

The Interval Post

MANY
WORLDS
SHARED
PEOPLE

A NEWSPAPER FOR A LARGER NEIGHBOURHOOD

THE AGE OF MANY HORIZONS

CONFLUENCE OF NINE / ISSUE 08

Eve döndü; ışığı yeniden tanıması gerekiyor

Teral, yolculukta edindiği duyudan vazgeçmek istemiyor. Ev arkadaşı Evin de birlikte yaşadıkları odadan.

Cam kâse, perde ve okuma lambası: bir akşamlık ev ziyaretinin canlandırması.

Yazan: Seli Ar / Temas ve çeviri · Haber dosyası

Teral, perdelerin kapanmasını istemeden önce pencerenin önünde biraz daha durmak istedi. Akşam ışığı rafın üzerindeki cam kâseye vuruyordu. Evin kâseyi kaldırmaya yönelince eliyle durdurdu. Kâseden hoşlanmadığı için gözlerini kısmıyordu. Tam tersine, yüzeydeki değişimi izlemek istiyordu; yalnız, odanın geri kalanı da aynı anda dikkatini çekiyordu.

Listening Anchorage'a dönen Iriath yolcusu, yeni alıcı dokusuyla bu odaya ilk kez girmişti. Yolculuk sırasında edinilmiş doku, aydınlanmadaki hızlı değişimlere eski gözlerinden farklı karşılık veriyordu. Teral'in anlattığına göre, eskiden tek bir parıltı sayacağı şey şimdi birbirinden ayrılan hareketler taşıyordu. Bunları gördüğüm camın üzerine çizmesini istedim. Çizimin aynı deneyimi vermeyeceğini söyledi. Ardından kendisi başka bir yol önerdi.

İzin verdiği kısa bir alıcı kaydını, benim basınç aralıklarıyla izleyebileceğim bir örüntüye çevirdik. Bu görüşmeye basınç destekli odamdan, yetkili ses aracım ve yerel alıcı üzerinden katıldım. Evdeki görüntüyü de bu alıcının aktarımından izledim. İlk kez dinlediğimde tek bir yükselme beklediğim yerde üç ayrı geliş duydum. Teral çeviriyi kontrol etti: ayrılma sırası korunmuştu, aralıkların niteliği korunmamıştı. Bana verdiği, duyusunun örneği değil, neye dikkat ettiğini anlatabileceği bir karşılaştırmaydı.

“Eskiden ışık burada duruyordu,” dedi. “Şimdi bir yere gidiyor gibi.” Bu, Teral'in deneyimini anlatmak için seçtiği benzetme. Işığın odada yeni bir davranış gösterdiğine ilişkin bir ölçüm değil.

Iriath yolculuklarında değiştirilebilir duyu organları kullanılıyor. Dönenlerin bazısı tanıdık bir odanın ışığına dayanmakta zorlanabiliyor. Teral de parlak ve hareketli yansımaların arasında uzun süre kalamadığını söylüyor. Fakat yeni dokuyu yalnızca eve dönüşte çıkarılacak bir yük gibi anlatılmasına itiraz ediyor. Yolculukta sevdiği bazı karşılaşmaları onunla yaşayabildi. Kâsedeki değişimi de seviyor.

Evin'in hazırladığı odada eski koltuklar duruyordu. Teral'in sevdiği örtüyü bulmuş, lamba başlığını temizlemişti. “Kaldığımız yerden devam ederiz sanmıştım,” dedi. Bu hazırlığın içinde bir talep de varmış: birlikte bir odada, birbirlerinin dikkatini sürekli bölmeden oturabilmek. Evin her görüşmenin karanlıkta geçmesini istemiyor. Teral de kendi dönüşünün evdeki bütün ışıkları söndürmek anlamına gelmesini istemediğini söylüyor.

Görüşme sırasında pencerenin bir bölümüne mat bir perde çektiler. Kâseyi kaldırmadılar; yansımasının oturma alanına düşmediği bir rafa taşıdılar. Teral pencereye yakın alçak koltuğa, Evin okuma lambasının yanına geçti. İkisi de bu düzeni o akşam denemeyi kabul etti. Birlikte yaşamaya yeniden başladıklarını açıklamadılar. Teral şimdilik uyumlu bir misafir odasında kalıyor; ev ziyaretleriyle orada kalma süresini birbirinden ayırıyorlar.

Bu küçük değişikliklerin ne kadar işe yaradığını odamdan ölçemedim. Teral görüşmenin sonunda hâlâ rahat olduğunu söyledi. Evin ise yeni perdeyle kitabının sayfasına düşen gölgeyi gösterdi. Birinin rahatladığı ayar, ötekinin elindeki işi zorlaştırmıştı. Lambayı biraz çevirdiler. Bunun üzerine uzun bir tartışma çıkmadı; kitap okunacak kadar aydınlandı.

Yeni organı geri değiştirmek de konuşuldu. Teral bunu şu anda istemiyor. Evin, bu kararın kendisine bırakılmasını istemediğini belirtti: Birlikte yaşayabilmek için hangisinden vazgeçeceğine o karar vermemeli. Görüşmenin ilerleyen kısmında Teral'den kaydın basınç uyarlamasını bir kez daha açmasını istedi. İlkinde ayırt edemediği ikinci gelişi arıyordu.

Bağlantı kapatılmadan önce Teral yeniden kâseye döndü. Evin yerinden kalkmadı. Kâsenin bir yanında ne olduğunu sordu. Teral bir süre baktıktan sonra, “Bunu anlatmak için az önceki kayıt yetmiyor,” dedi. Bu kez yeni kayıt almadılar. Evin kitabına bir ayraç koydu ve dinledi.

Görüşme: Demirlik 68 / I. Haber merkezine aynı aralıkta ulaştı; ayrı kaynak teyitleri 68 / II'de alındı. Son teyitte geceleme düzeni değişmemişti.

Bu güneşin altında kim büyüyecek?

Omet'in koruduğu ışık bir sığınağı ayakta tutuyor. Kızı Nale, aynı ışığın altında başka hayatlara da yer açmak istiyor.

Korunan güneş ve yaşanan terasların canlandırması. Küçük örnek, uygulanmış gölgelik değildir.

Yazan: Hessa Mor / Yaşam alanları ve emek · Röportajlı dosya

Omet'ten eski yapay güneşin rengini anlatmasını istediğimde önce bakım çizelgesini açtı. Alıcıdaki görüntüye göre güneş, terasların üzerinde geniş, soluk bir yaydı. Omet'in parmağıysa çizelgede art arda gelen küçük düzeltmelerin üzerinde dolaşıyordu. Görüntünün sakinliği, yaptığı işin görünmez sonucuymuş. Bir ayarı olduğu yerde tutmak için de müdahale gerekiyordu.

Yedinci Havza'daki sığınağın ışığını uzun zamandır koruyor. Kızı Nale bu ışığın yeni sakinler için uyarlanmasını istiyor. İkisiyle ayrı ayrı, sığınağın haber merkezine açtığı alıcı bağlantısından görüştüm; daha sonra teknik ifadelerini aynı kanaldan yeniden sordum. Onların yerinde bulunmadım. Nale'nin gösterdiği dar gölgelik çizimini ve Omet'in açtığı bakım kaydını inceleyebildim; teraslardaki yaşamın ihtiyaçlarını bağımsız olarak ölçmedim.

Nale'nin önerisi güneşi bütünüyle değiştirmek değil. Bir yan terasın üzerindeki ışığı yerel bir gölgelikle azaltmayı, böylece mevcut koşullarda orada uzun süre kalamayanların yaşayabileceği bir bölüm oluşturmayı düşünüyor. Ne kadar azaltılacağına ilişkin üzerinde anlaşılmış bir değer yok. Tasarım henüz yerleşik yaşamın bulunduğu bir alanda denenmedi.

Alıcıda küçük bir yüzeyi örten gölgelik örneğini gösterdi. Altındaki görüntü karardı. Bu kadarını ben de görebiliyordum. Sığınağın başka yerlerinde ne değişeceğini gösteren bir sonuç değildi bu. Nale örneğin yalnızca ışığı yerel olarak kesme fikrini görünür kıldığını söyledi; bir yaşam alanının hazır olduğunu kanıtladığını ileri sürmedi.

“Burada büyüdüm,” dedi. “Bir gün burada ne yetiştirebileceğimi de konuşmak istiyorum.” İstediği, sığınağın geçmişinden kurtulmak değil. Korunan koşulların kendi hayatında hep son söz olmasına karşı çıkıyor. Yeni sakinlerin kimler olacağı, nerede yaşayacağı ve mevcut canlılarla ilişkileri henüz kararlaştırılmadı.

Nale adına hazır bir topluluk ya da kabul edilmiş bir yerleşim planı yok.

Omet örneği görmüş. Küçük yüzeyin kararmasına itiraz etmiyor; bundan yan terasın ayrılabileceği sonucunun çıkarılmasına itiraz ediyor. Işığın düştüğü yüzeyle, o ışığa bağlı yaşamın sınırları çakışmayabilir. Nale'nin çizgisinin ötesindeki bağımlılıkların da incelenmesini istiyor. Görüşmede bir hasar bildirmedi; yapılmamış denemenin zarar verdiğini söylemedi.

Bakım işinden geldiğim için bu itiraz bana ilk anda yeterli göründü. Bağımlılık bilinmiyorsa ayarı korursun. Fakat Nale'nin sorusunu Omet'e ilettiğimde mesele uzadı: Bağımlılıkların araştırılmasını kim üstlenecek? İnceleme yapılmadığı sürece koşullar değişmeyecekse, mevcut düzen her geçen aralıkta kendiliğinden kazanıyor.

Omet bunun üzerine güneşin ne kadar emek istediğini yeniden anlattı. Nale'nin çocukken uyuduğu saatlerde yaptığı onarımlardan söz etti; kızının bunları bilmediğini iddia etmedi. Nale de babasının emeğini küçümsemiyor. Kayıtları ondan öğrenmek istiyor. Anlaşamadıkları şey, bu öğrenmenin sonunda yalnızca aynı ayarı sürdürmenin mi bekleneceği.

Görüşmelerin sonunda ikisi de mevcut bakım kayıtlarına birlikte bakmaya açık olduklarını söyledi. Ne bir deneme tarihi ne de gölgeliğin uygulanacağı bir alan üzerinde anlaştılar. Omet'in kabulü, ışık değişikliğine verilmiş izin değil. Nale'nin kaydı inceleme isteği de önerisinden vazgeçtiği anlamına gelmiyor.

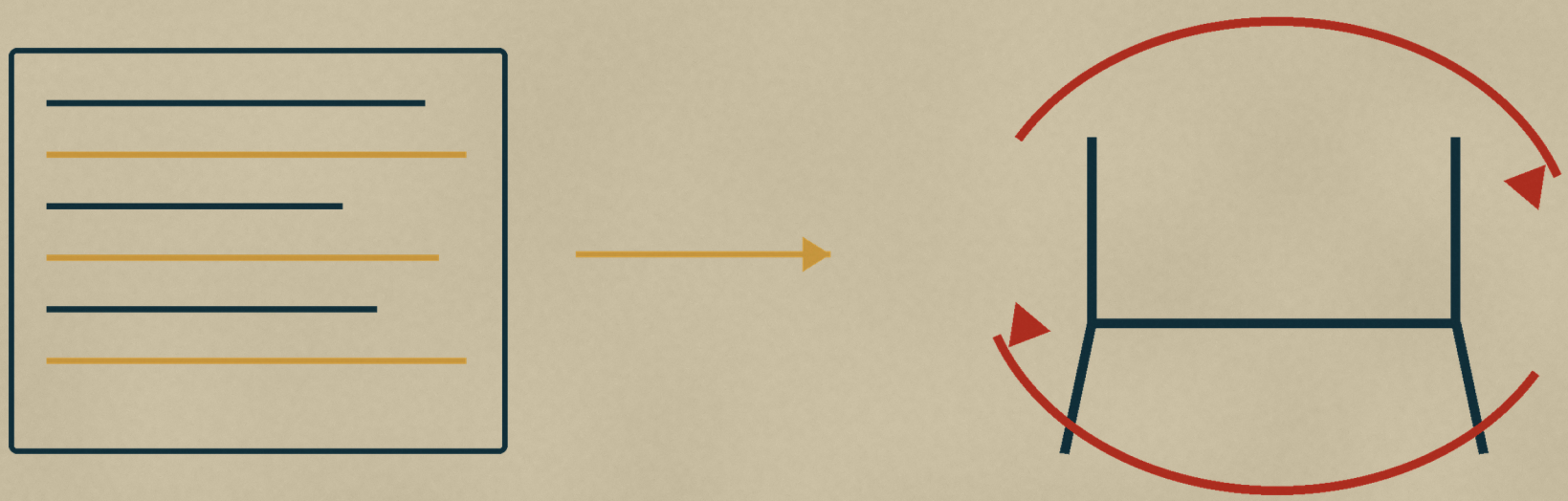
Alıcının son görüntüsünde yay hâlâ terasların üzerindeydi. Nale'nin küçük örneği kenarda duruyordu; altında kimse yaşamıyordu. Bir sonraki görüşmede isteyeceğim belge, bir başarı ilanı olmayacak. Hangi bağımlılıkların kim tarafından araştırılacağına dair somut bir çalışma başlayıp başlamadığını soracağım. Şimdilik o eski güneşin bakımına devam ediliyor.

Görüşmeler: Yedinci Havza 31 / II; haber merkezine varış: Demirlik 68 / I; son kaynak teyidi: 68 / II. Bu sayaçlar arasında ortak süre hesabı yapılmadı. Son teyitte uygulama veya deneme kararı yoktu.

The Interval Post

Görüş / Tanıklık ve makam

Hatırlamak, yönetme hakkı verir mi?

Tanıklığın kaydı korunabilir; makam el değiştirebilir. Yazarın önerisinin kavramsal çizimi.

Yazan: Venn-of-Two / Görüş

Bir anlaşmanın kurulduğu günü hatırlayan biriyle tartışmak güçtür. Siz metindeki sözcüklere bakarsınız; o, sözcüklerin hangi itirazdan sonra değiştiğini de bilir. Kimin yorulduğunu, hangi güvencenin son anda eklendiğini, adı artık kayıtta geçmeyen birinin neden karşı çıktığını anlatabilir. Böyle bir tanığı dinlememek, geçmişin işimize gelmeyen bölümünü kaybetmenin rahat bir yolu olabilir.

Thalen meclislerinde kuruluş anlaşmalarını bizzat hatırlayan üyeler var. Gençlerin itirazı, bu kişilerin mutlaka yanlış hatırladığı değil. Tanıklığın neden süresiz yetkiye dönüştüğü. Bu soruya, deneyimi küçümsemeden cevap vermemiz gerekiyor.

Bir anıyı sınamanın yollarıyla bir yöneticiyi değiştirmenin yolları aynı değildir. Tanığın anlatısını başka kayıtlarla karşılaştırır, hangi deneyimin hangi bedene ait olduğunu sorarız. Yetki sahibinden ise kararının hesabını vermesini, karardan etkilenenlerin itirazını duymasını ve gerektiğinde yerini bırakmasını bekleriz. Çok iyi birinci elden bilgi, bu ikinci işlerin yapıldığını göstermez.

Diyelim ki bir yerleşim, kuruluşunda uzak bir topluluğun geçişini açık tutmayı üstlendi. Bu, burada tartışmak için kurduğum bir örnek; yeni bir meclis haberi değil. Yıllar sonra güzergâhı kullananlar azaldığında yeni sakinler yükümlülüğün kaldırılmasını istiyor. Kuruluş tanığı, o geçidin bir zamanlar ne pahasına açıldığını hatırlatıyor. Yeni sakinlerin “biz söz vermedik” demesi yeterli mi? Bence değil. Başkalarının planlarını üzerine kurduğu bir güvence, onu verenler yaşlandı diye boşalmaz.

Fakat tanık o gün geçici olarak kabul edilen güzergâhın artık en iyi seçenek olmadığını da hatırlıyor olabilir. Daha iyi bir bağlantı gerçekten aynı güvenceyi sağlayabiliyorsa, eski çizgiyi korumakla eski yükümlülüğü korumak birbirinden ayrılır. Anıyı bütün ağırlığıyla dinledikten sonra bile hangi yolun tutulacağını tartışmamız gerekir.

Bu örnekte tanığı makamdan ayırmak işe yarıyor. Eski yükümlülüğün içeriği üzerine sözünü dikkatle dinleyebilir, belgeye ekleyebilir, yeni kararın gerekçesinde karşılayabiliriz. Bunun için ona her güzergâh değişikliğini engelleyecek sürekli bir oy hakkı vermemiz gerekmiyor. Tanığın sözü etkili kalır; etkisinin hesabı verilebilir hâle gelir.

Kulağa düzenli geliyor. Uygulamada makamını kaybeden birinin sözünün de unutulabileceğini biliyorum. Yeni bir çoğunluk, dinleme toplantısını yapıp eski yükümlülüğü sessizce silebilir. Bu yüzden savunduğum ayrım, tanıklara törensel bir teşekkür edip onları kapıya göndermek değil. Tanıklığın erişilebilir kaydı, itirazın gerekçeli karşılığı ve eski söze güvenerek yaşayanların karar sürecinde gerçek yeri gerekir. Bunlar bu yazının önerileri; bütün Thalen meclislerinde var olduklarını söylemiyorum.

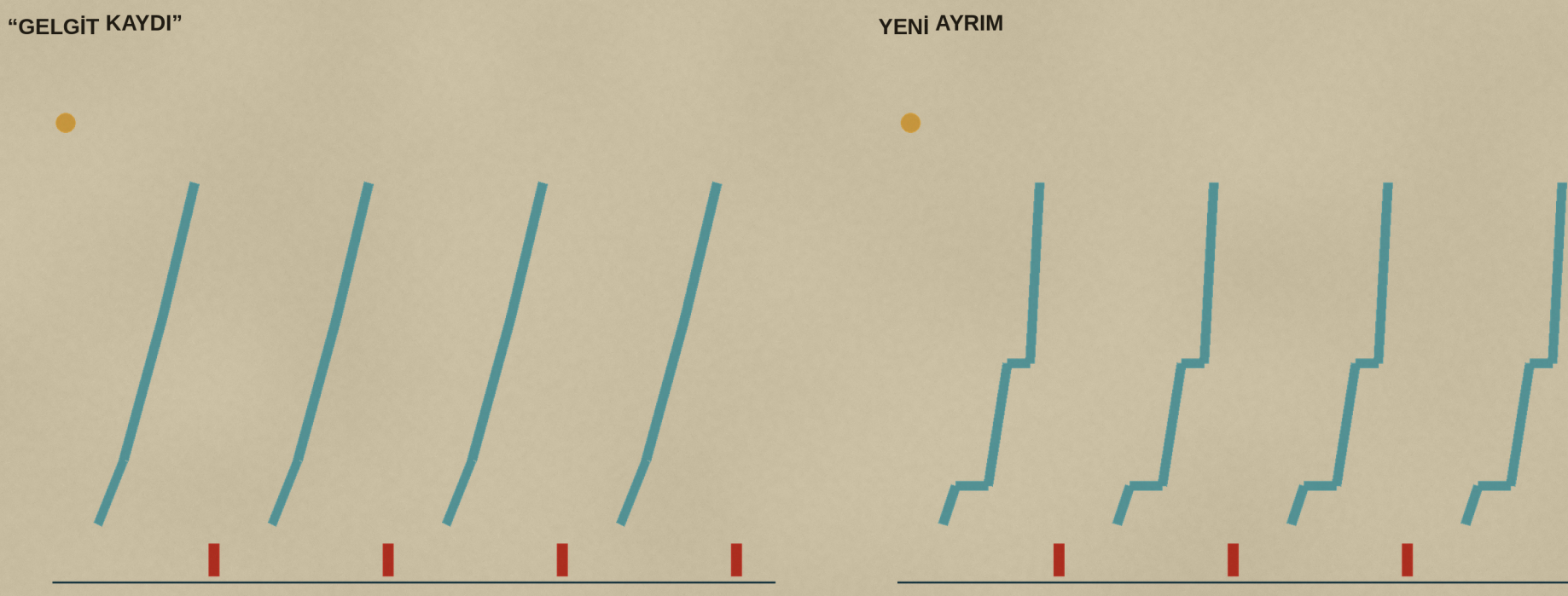
Yaşlı bir tanığın yanılabileceğini herkes kabul etmeye hazırdır. Haklı olup yine de kararı tek başına veremeyeceğini kabul etmek daha zordur. Bazen tartışmayı düğümleyen budur: Doğru hatırlamanın ödülü olarak son söz istenir. Oysa kararın yeni bir bedeli varsa, o bedeli taşıyacakların da söyleyecekleri vardır.

Demirlik'teki bedenimin bilgisiyle yazıyorum; öteki bedenimin son deneyimlerine dayanmıyorum. Kendi ilişkilerimde eski sözlerin hâlâ bir yol açmasını ummaya yatkınım. Kamusal yetkide de aynı umudu fazla ileri götürebilirim. Bu yüzden savunduğum ölçüyü kendime de uygulamalıyım: Geçmişte orada bulunmuş olmak, bugün sorulacak bütün soruları önceden cevaplamış olmak değildir.

Bir kuruluş tanığının yerini dolduramayabiliriz. Yönettiği makamı ise doldurabilmeliyiz. Hatırasına ihtiyacımız olduğu için kendisini ömür boyu görevde tutmak, bir süre sonra iyi tanıklığı da pahalılaştırır: Söylediği her doğru, makamını korumak için söylenmiş gibi duyulmaya başlar.

Yanlış başlığın güzel ritmi

Aru'nun “Kıyı sanmıştık” adlı çalışması, ilk bakışın yanılgısını düzeltiyor. Neyse ki onu ortadan kaldırmıyor.

İlk bölüm / duraklarla ayrılan ikinci bölüm. Eserde anlatılan ilişkinin şematik canlandırması; alıcı verisi değil.

Yazan: Yaro Kes / Sanat eleştirisi

İlk bölümün bitmesini istemedim. Soluk bir ışık çizgisi yükseliyor, alttan gelen kuru vuruşla neredeyse buluşuyor, sonra biraz erken sönüyordu. Dördüncü tekrarda vuruşu beklemeyi bıraktım. Çizginin erken davranışını sevmeye başlamıştım. Tam o sırada çalışma durdu ve ilk başlığı yeniden gösterdi: “Gelgit kaydı.”

Aru'nun Listening Anchorage'daki küçük gösterim odasında izlediğim “Kıyı sanmıştık” çalışmasının ilk sürümü böyle. İkinci sürüm, aynı kaydın başka bir ayrımını öne çıkarıyor. Yan taraftaki kısa notta ilk seferde gelgit diye sınıflandırılan örüntünün, sonraki gözlemlerde yerel bir bakım döngüsüyle ilişkilendirildiği yazıyor. Bu açıklama eserin kendi anlatısı; o yolculuğun bağımsız incelemesini yapmadım. Not, orada kimlerin yaşadığına dair bir keşif iddiası da taşımıyor.

İkinci bölümde ışık çizgisi kesintisiz yükselmiyor. Önceden tek bir yay gibi izlediğim hareket, kısa duraklarla bölünüyor. Seslerin sırası değişmiyor; fakat artık onları düzenli bir geri dönüşün işaretleri olarak duymuyorum. Birinin tamamlaması gereken bir işte aralıklar varmış gibi geliyor. Başlığın bilgisi kulağıma karışıyor. Bunu itiraf etmekten hoşlanmıyorum; eleştirmenliğimin bir bölümü, ne duyduğumu bir levhadan öğrenmediğimi sanmak üzerine kurulmuş.

Burada karşılaştırılan iki sürüm de Aru'nun izin verdiği ışık ve ses düzenlemeleri. Özgün alıcı deneyimini yaşadığımı iddia edemem. Odadaki kısa açıklama, bu sürümlerin aralık ilişkilerini koruduğunu, özgün duyumu yeniden üretmediğini belirtiyor.

Bu, işi izlememe engel olmadı. Karşımda yeterince iş var: bir çizgi, birkaç vuruş ve bunların birbirini sürekli az farkla kaçırması.

Iriath sanatında ilk yanlış betimlemeyi düzeltmeyle yan yana koymanın itibarlı bir yeri var. Tam da bu yüzden kuşkuyla yaklaştım. Kendi hatasını sergilemek, hatadan dönebilmiş kişinin incelikli bir övgüsüne dönüşebilir. Seyirciye de kolay bir pay düşer: Biz artık ilk başlığa inanmayız, demek ki daha dikkatliyiz.

Aru'nun işinde sevdiğim, ikinci sürümün birincisini beceriksiz göstermemesi. İlk bölüm hâlâ daha iyi dans ediyor. İkincinin duraklarıysa ilkinde kolayca yutulan bir ağırlık bırakıyor. Hangisinin daha güzel olduğu sorusunu cevaplayabiliyorum; hangisini bir daha izlemek istediğimi cevaplayamıyorum. Odada iki bölüm arasında seçim yapılabiliyor. İlkine geri döndüm, sonra ikincisini yeniden açtım.

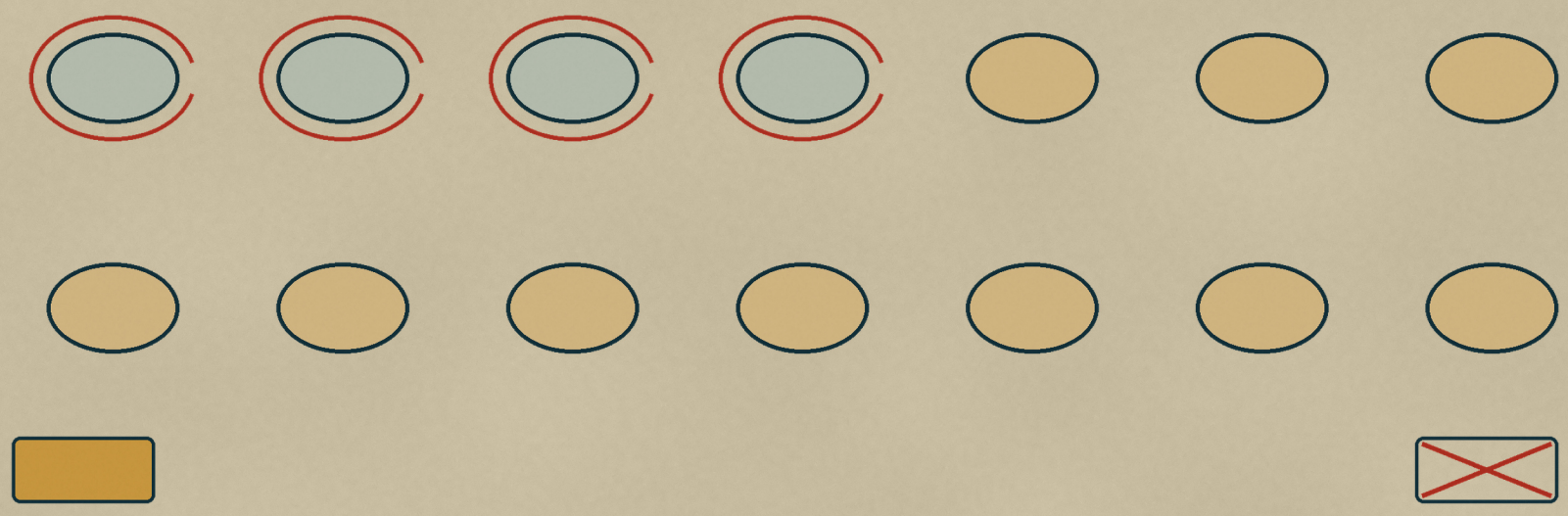
Bir yerde çalışma kendini fazla açıklıyor. Son yazı, dikkatli bakmanın önemini yeniden söylüyor. Bunu çoktan anladık. Hatta sesle çizgi arasındaki ilişkiyi takip ederken unutmak üzereydik; işin en iyi anı da oydu. Açıklama kaybolduğunda o birkaç vuruş nihayet biraz serbest kalıyor.

Çıkarken ilk başlığın yanlış olduğunu biliyordum. Ritmi yine de aklımdaydı. Aru, bilgimi düzeltmiş olabilir; zevkimi aynı hızla düzeltemedi. Bu, çalışmanın kusuru sayılacaksa, en çok o kusurunu sevdim.

İzlenen sürüm: Aru'nun onaylı ışık ve ses düzenlemeleri, Demirlik 68 / I. Yazı ve sürüm bilgisi 68 / II'de teyit edildi.

Dört taşlık gösteri, tek taşlık cevap

PERA 4 → 10 · DELU 1 → 9 · PERA 2 → 7 · DELU 2 → 5 · PERA 3 → 2 · DELU 1 → 1

Pera’nın dört taşlık hamlesinden önce: 14 taş. Solda kullanılabilir, sağda kullanılmış dört taş hakkı.

Yazan: Lio Fen / Yakın Sayfalar

Pera dört taşı birden önüne çektiğinde masadan beklediği sesi aldı. Korel ıslık çaldı, Mavi başını kaldırdı. Delu güldü ve tek bir taş aldı. Birkaç hamle sonra eli kazanan da o oldu; Pera önündeki dört taşı geri koydu.

Listening Anchorage'daki bir çeviri atölyesinin işi bitmiş yan odasında dört yetişkin, akşamı yirmi beş taşla geçirdi. Masada yiyecek de vardı ama taşlardan hiçbiri yenmiyordu. Korel'in parlak olanları saklamaya çalışması dışında malzemeyle ilgili bir sorun çıkmadı.

Oyun basit: Ortadaki yığından sırayla bir, iki ya da üç taş alıyorsunuz. Son taşı alan kaybediyor. Her oyuncunun el başına bir kez dört taş alma hakkı var; onu kullandığınızda masanın kenarındaki işaretinizi çeviriyorsunuz. Bir elin galibi bir puan alıyor. Dört kişi dönüşümlü eşleşip ikişer kişilik eller oynadı. Bu akşamın kuralı buydu; atölyenin eski bir geleneğini belgelemiyordum.

Pera'yla Delu'in son elinde, ortada on dört taş kalmıştı. Pera dört taşlık hakkını kullanıp on taş bıraktı. Delu de kendi dört taşlık hakkını daha önce kullanmıştı; bu yüzden Pera kendini güvende sanıyordu. Delu bir taş alınca geride dokuz kaldı. Pera'nın yüzündeki memnuniyet orada azaldı.

Sonrasını birlikte saydık. Pera iki aldı, Delu iki aldı: beş kaldı. Pera üç aldı, Delu bir aldı: son taş Pera'ya kaldı. Dört taşlık hakları bitmişken Delu, rakibinin aldığıyla kendi aldığının toplamını dörtte tutmuştu. Korel bunun sırrını el bittikten sonra yüksek sesle açıkladı; Delu zaten herkesin önünde yapmıştı.

“Dördünü almamın hiçbir anlamı yokmuş,” dedi Pera. Delu aynı fikirde değildi. O hamle sayesinde kazanmayı hemen görmüştü. Bu cevap Pera'yı teselli etmedi.

Akşamın sonunda Delu üç puana, Korel ikiye ulaştı; Pera'yla Mavi birer elde kaldı. Mavi puanları yazan kâğıdı çevirdi. Arka yüzüne taşların üzerine yüz çizilip çizilemeyeceğini sorduğunu yazdı; sonraki oyunda kendi önerisinin unutulmasını istemiyordu. Korel yüzlerin hesaplamayı zorlaştıracağını söyledi. Mavi, tam da bu yüzden istediğini belirtti.

Atölyenin sorumlusu odayı kapatacağını haber verdiğinde taşları saydılar. Biri, Korel'in kolunun altında çıktı. Saklamamıştı; parlak taşı masanın kenarından düşmesin diye oraya almış, sonra unutmuştu. Pera bunun yeni bir oyun kuralı olmasını önerdi. Delu kabul etmedi. Bir sonraki akşam yine oynarlarsa, puan kâğıdını kendisinin tutacağını söyledi.

Gözlem ve oyuncu görüşmeleri: Demirlik 67 / III; haber merkezine varış: 68 / I; skor ve hamle sırası teyidi: 68 / II.